

A forgalmi adótörvény 31. §-ának 1. bekezdése kimondja, hogy az általános forgalmi adó alapja az „adóköteles által szállított áruk, valamint az általa végzett munkateljesítmények ellenértéke fejében *teljesített fizetések összege*.” Ugyanezen szakasznak 3. bekezdése azután meghatározza a fizetésnek fogalmát. „Fizetés minden ellenszolgáltatás, még ha nincs is pénzben kifejezve.” És folytatja: „Hogy a fizetés nem készpénzben, hanem más módon (pl. . . váltóval) történik, az adókötelezettségen nem változtat.” Ebben a mondatban nyugszik a kérdés tengelye. Ez a törvényi szabály ugyanis nem jelent egyebet, mint azt, hogy történjék bár a fizetés készpénz helyett váltóval, az adókötelezettség fennáll. De egy lényeges és el nem ejthető kritériuma van az adókötelezettségnek: a váltóval *fizetés kell, hogy történjék*, mert csak ha fizetés történt a váltó adásával, áll fenn a forgalmi adókötelezettség.

A kérdés tehát arra redukálódik, hogy mindig fizetést jelent-e váltó adása és ha nem, mikor jelent fizetést?

A fizetés novatorius hatályu jogügylet. Novatio azonban a magánjog szabályai értelmében csak akkor supponálható, ha animus novandi forog fenn, amit pedig vélelmezni nem szabad. A váltó tehát az esetek tulnyomó többségében nem fizetésül (pro soluto), hanem fedezetül, fizetés végett (pro solvendo) adatik, vagyis az eredeti kötelmen nem változik semmi, csak hozzájárul egy erősítő fizetési ígéret. Ha ezen fizetési ígéret be nem váltatik, fennáll a régi kötelem teljes épségben, változatlanul, kiegyenlítettlenül, fizetés nélkül.

Oda kell tehát konkludálnunk, hogy amennyiben nincs kifejezett novatio, vagyis amennyiben a váltókötelem nem lép kifejezetten az alapkötelem helyébe, akkor a váltó honorálásának mellőzése, a fizetési ígéret be nem váltása egyértelmű az áru- vagy munkaellenérték kiegyenlítettlenségével, tehát a *fizetés elmaradásával*. A fizetés megtörténte pedig a forgalmi adókötelezettség keletkezésének alapkritériuma.

Ha a technikai egyszerűség a forgalmi adójogban azt kívánná is, hogy a váltó adása fizetésnek vételessék, ez nem történhetik a magánjogi szabályok figyelmen kívül hagyásával. Magánjogunk szerint pedig a váltó adása külön kikötés nélkül csak fizetési ígéret, mely nem szolgál az alapkötelem (áruszállítás vagy munkateljesítmény) teljesítéséül, hanem csak fedezetéül. Fedezeti váltók átvételével tehát a törvény helyes alkalmazás mellett nem áll be az adólerovási kötelezettség, hanem csak akkor, amikor a fizetési ígéret: a váltó beváltatik.

Dr. Gl. A.

Az adás-vételi ügyletek stornójának forgalmiadó-kötelezettsége. A tényállás a következő: A malom több havi successive szállításra lisztet ad el meghatározott áron. Az ügyletről a felek kötelelet váltanak. A szállítási határidő lejártával a

lisztárak emelkedvén, a malom szállítási kötelezettségének nem tesz eleget, de megállapodik a vevővel, hogy az ügyletet stornirozzák, a malom a lisztet nem szállítja, az árdifferenciát, vagy annak közösen megállapított hányadát a vevőnek megfizeti. Az ügyletről váltott kötlevelet megsemmisítik, vagy a vevő a kötlevél nála levő példányát stornózáradékkal ellátva, a malomnak visszaadja. Az ilyen stornómegállapodásokat gyakran kötlevélvisszavásárlásnak nevezik.

A pénzügyi hatóságok véleménye szerint az ilyen stornó-megállapodásnak a következő jogi hatása van: A malom a vevőnek leszállította a lisztet a kötésbeli áron, a vevő pedig ugyanezt a lisztet a malomnak eladta a stornódijjal megnagyobbodott kötésbeli áron. Az eladó tehát forgalmi adót köteles fizetni a kötésbeli ár után, a vevő pedig a stornódijjal megnagyobbodott ár után. A pénzügyi hatóságok ezt az álláspontjukat alátámasztják a T. 30. §. 4. bekezdésének azzal az intézkedésével, hogy az olyan okiratoknak átruházását, amelyeknek megszerzése magának az azokban megjelölt áruk tulajdonjogának átruházását foglalja magában (letétjegyek, raktárjegyek stb.) a törvény alkalmazásában úgy kell tekinteni, mint az illető áruk tulajdonjogának átruházását. A pénzügyi hatóságok az adás-vételi ügyletről kiállított kötleveleket ilyen okiratoknak minősítik.

A pénzügyi hatóságok álláspontját tévesnek tartjuk. A T. 30. §-a szerint az általános forgalmi adó tárgya az áruszállítás és áruszállítás alatt minden ingó testi dolog visszterhes elidegenítését kell érteni. Azt a körülményt, hogy a fentebb ismertetett tényállásban ingó testi dolog visszterhes elidegenítése, tehát áruszállítás megtörtént-e, a polgári jog szabályai szerint kell elbírálnunk. Vizsgálunk kell tehát azt, hogy a stornómegállapodás mit jelent.

A malom szerződéses szállítási kötelezettségének nem tesz eleget, tehát az áru átadásával késik. A vevő ennél fogva a K. T. 353. §-a értelmében három vagylagos joga közül a teljesítés helyett a nem teljesítés miatt kártérítést követelhet. A fenti tényállás szerint, ha az eladó és vevő közös megegyezéssel az ügyletet az eladó által fizetett stornódij ellenében stornirozzák, lényegileg az történt, hogy a vevő az eladó késedelme folytán a K. T. 353. §-ában megállapított három vagylagos joga közül azt a jogát érvényesítette, hogy a teljesítés helyett a nem teljesítés miatt kártérítést követelhet és az eladó felelőssége tudatában békés uton megállapodott a vevővel a kártérítés összegében és ezt a kártérítési összeget — stornódijnak nevezve — kifizette.

Az adás-vételi ügylet tehát teljesedésbe nem ment, a malom áruszállítást nem teljesített, mert ingó testit dolgot visszteher mellett a vevőnek nem idegenített el és ennek

folyományakép nem konstruálható meg egy másik áruszállítás sem, amelyet a vevő teljesített volna az eladó részére. Ugyancsak nem tekinthető a tulajdonjog átruházásának a stornózáradékkal ellátott kötlevélnak az eladó részére való visszaküldése, mert az adás-vételi ügylet megkötéséről kiállított és kötlevélnak nevezett okirat nem egy átruházható és nem egy olyan okirat, amelynek átruházásával az abban foglalt áru tulajdonjoga átruházható. Egy ilyen kötlevélnak a vevő által történt átruházásával az eladó és a vevő jogutódja között az eladó hozzájárulása nélkül jogviszony nem keletkezik.

A pénzügyi hatóságok álláspontjának logikai folyománya az lenne, hogy a kétszeres forgalmi adófizetési kötelezettség fennforog abban az esetben is, ha az eladó kése delme esetén a vevő a K. T. 353. §-a alapján az ügylettől egyszerűen elállana, mintha az meg sem köttetett volna. A jogi helyzetet ugyanis nem változtat az, hogy a vevő a kése dellem folytán követel-e kártérítést vagy sem.

Saját üzemben eszközölt árufelhasználás nem tárgy a általános forgalmi adónak. A tényállás szerint a vállalat a gyá r iparon kívül bér gazdaságot is folytat és a gyá r ipara által elő állított termel vényekből az állatá l omány etetésére, de egyé b mező gazdasági célokra is árut adott át saját bér gazdaságának, téglagyá r ából pedig saját építkezésére téglát használt fel. A pénzügy igazgatóságnak az adó kötelezettséget megá llapító végzése ellen beadott panasz folytán a közigazgatási bíróság 6369/1924. P. számu íté letével a panasznak helyt adott és az elő irt adó törlését rendelte el. Az ítélet indokolása szerint az általános forgalmi adó tárgyát az öná lló ke reseti tevékenység körében eszközölt áruszállítás vagy munkateljesítmény képezi; áruszállítás alatt ingó testi dolog visszerthes elidegenítését kell érteni. Visszerthes elidegenítés azonban csak két különböz ő személy között jöhet létre; eladó és vevő nem lehet ugyanazon személy. Az a körülmény, hogy a panaszos az egyes különböz ő üzemeiről külön könyveket vezet és az üzem egyik ágazata által a másiknak átadott áru értékét. elkönyveli, áruknak visszerthes elidegenítését nem á llapítja meg és az adó kötelezettség be nem következik. Az adó kötelezettség nem á llapítható meg a törvény 31. §-a 2. bekezdésének azon rendelkezése alapján sem, hogy az adó alapjá hoz hozzá számítandó az üzemből a saját háztartás kere tében felhasznált áruk értéke, mert az üzemben való felhasználás nem azonos a háztartásban való felhasználással. Az üzemben való felhasználás a termelést célozza; a háztartásban való felhasználás fogyasztásnak te kintendő.

Nem esik általános forgalmi adó alá az a bevétel, amely valamely használhatatlanná vált üzemi berendezési tárgy eladásából származik. A közigazgatási bíróság 5420/1924. P. számu ítéletével kimondotta, hogy miután a vállalat által eladott szívógázmotor a panaszos ipari üzemi berendezéséhez tartozott, melyet azért adott el, mert már üzemben nem használhatta és így ennek eladásával kereskedelmi vagy ipari kereseti tevékenységet nem folytat, ez az eladás az általános forgalmi adónak nem tárgya.